

چکیده:

در این رساله که مشتمل بر شش بخش و ده فصل است به بررسی رفتار اقتصادی اوپک از دیدگاه اقتصاد سیاسی نفت پرداخته‌ایم. بعد از بیان سؤالات و فرضیه‌های تحقیق در بخش اول، مبانی نظری را در بخش دوم و در خلال سه فصل ارائه نموده‌ایم. تحلیل رفتار اقتصادی اوپک در آینده مستلزم پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت خام متعارف و نفت خام غیرمتعارف (عمدتاً سنگین، فوق‌سنگین، شیل‌های نفتی و ماسه‌های نفتی) و انرژی‌های تجدیدپذیر می‌باشد. برآوردهای اوپک، آژانس بین‌المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی آمریکا از تحولات آتی بازار جهانی انرژی موضوع بخش سوم این رساله (در دو فصل) است که ضمن بررسی فروض و متغیرهای اصلی به تحلیل عرضه و تقاضای جهانی انرژی و نفت خام در سناریوهای ارائه شده پرداخته‌ایم. بررسی چشم‌انداز تولید نفت خام اوپک در سه سناریوی ارائه شده توسط اوپک، آژانس بین‌المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی آمریکا موضوع بخش چهارم (در سه فصل) است که پتانسیل عرضه در کشورهای حاشیه خلیج فارس و منتخب غیراوپک و چالش‌های پیش‌روی آنها نیز مطالعه شده است. بررسی جایگاه اوپک در تحولات آتی بازار جهانی انرژی مستلزم اولاً چشم‌انداز تولید از منابع غیرمتعارف نفت است و ثانیاً تئوری که تولید این منابع بر بازار نفت خام متعارف دارد نیز از اهمیت ویژه برخوردار می‌باشد که در بخش پنجم این رساله (در دو فصل) مطرح شده است. در همین بخش، نگاهی اجمالی به جایگاه انرژی‌های تجدیدپذیر در تحولات بازار جهانی انرژی نیز داشته‌ایم. افزایش تولید نفت خام متعارف در کشورهای اصلی غیراوپک تا افق ۲۰۳۰ چندان قابل توجه نیست و بهره‌برداری از ذخایر نفت غیرمتعارف و انرژی‌های تجدیدپذیر نیز تابعی از افزایش قابل ملاحظه قیمت نفت خام و پیشرفت‌های فنی می‌باشد. از این‌رو نشان داده‌ایم که وابستگی کشورهای پیشرفته صنعتی و در حال توسعه به نفت خام تولیدی در اوپک همچنان ادامه خواهد یافت. تقویت برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و استراتژیک اوپک و حمایت این سازمان از کوشش شرکت‌های ملی نفت اعضاء با یکدیگر به منظور ارتقاء همکاری‌های مشترک فنی، مالی و اقتصادی و همچنین همکاری‌های بلندمدت با شرکت‌های بین‌المللی نفتی در راستای تحقق همین اهداف از جمله توصیه‌های سیاستی است که در بخش ششم این رساله به همراه جمع‌بندی و نتیجه‌گیری، پیشنهاد شده است.

کلیدواژه: اوپک، نفت، اقتصاد سیاسی نفت

Abstract:

This dissertation, which consists of 6 Parts and 10 Chapters, deals with OPEC's economic behavior within the political economy of petroleum. After introducing the questions and hypotheses in Part 1, the theoretical foundation is discussed in Part 2, which consists of 3 Chapters. The analysis of the future behavior of OPEC requires supply and demand forecasts for conventional and unconventional oil (mainly heavy and extra-heavy oil, shale oil, oil sands and

tar sands) as well as renewable energies. The estimates of the future development of global energy market as provided by OPEC, International Energy Agency and the US Energy Information Administration are the subject matter of Part 3 (in 2 Chapters), which includes the analysis of assumptions and key variables in the given scenarios. An examination of the outlook for OPEC crude oil production provided by OPEC, IEA and EIA is presented in Part 4 (in 3 Chapters). The production potentials in Persian Gulf producers as well as selected non-OPEC producers together with the challenges facing them are also studied. The analysis of OPEC's role in the future development of global energy depends firstly, on the availability of the production outlook from unconventional oil and secondly, on the impact which the production from these resources may have on the conventional oil market. This analysis is presented in Part 5 of this dissertation (in 2 Chapters). A brief review of the status of renewable energies in the future development of global energy market is also given in this Part. The increase in conventional oil production in non-OPEC major countries by 2030 is not of a considerable importance. Production from unconventional oil reserves and renewable energies is a function of efficacious surge in crude oil price as well as technical progress. Hence it is shown that the dependency of industrialized and developing countries to OPEC's production will continue. Strengthening OPEC's long-term and strategic planning and appropriate initiatives for technical, financial and economic cooperation amongst NOCs in member countries together with long-term collaborations with IOCs towards the realization of the aforementioned goals are the key policy recommendations given in Part 6, which also incorporates a summary and conclusions.

Keyword: Opec, Petroleum, Political Economy of Petroleum